

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dvx Spiritvalis

Puente, Luis de la

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.Xiii.

Cap. XVIII. De vsu vocalis Orationis cu[m] atte[n]tione, & spiritu: & quod ex triplici atte[n]tione illa sit optima, quæ Dei præsentia[m] respicit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48784](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48784)

CAPVT XVII.

DE VSU VOCALIS ORATIO-
nis cum attentione & spiritu: &
quod ex triplici attentione illa sit
optima, qua Dei presen-
tiam respicit.

QUAMVIS oratio & fa-
miliaritas cum Deo, de
qua haecenus diximus,
praecipue sit actio spiri-
tus, & facultatum eius
internarum, sine quibus
nec essentia Orationis
constitit, nec momentum aliquod habet: Nihi-
ominus addimus externa verba, vocalem o-
rationem mentali coniungentes, non quod Deus
nos audiat, sed ob alios fines & utilitates; pra-
cipue vero in quatuor casibus, quos S. Thomas
inducit.

2. 2. q. 83. a. 12

PRIMVS est, quando oratio est communis,
sive nomine Ecclesiae, aut ex eius praeccepto.
Quia enim illa est visibilis, & ex multis fide-
libus aggregata; docet, eius orationem esse
modoque sensibilem, quam omnes possint audi-
re, & alij alios in ea iuuare. Ideoque minister
Ecclesiae non satisfaciet eius praeccepto, si men-
taliter tantum diuinum officium persoluat.

1.

2.

L. D. P. Tract. 1.

T

offerre

SPIRITUS
PONTE

offerre Deo D N. integrum aliquod notum
 pforum sacrificium, a nima. s. & corporis
 vtrumque est ipfius. præfertim cum illud
 nostris peccatis offerimus. Nam cum ora
 ipfa fit satisfactoria pro peccatis, ad eam
 satisfactionem multum conducit labor cor
 ralis, qui in orando vocaliter suscipitur.
 enim offeruntur Deo (vt ait Oseas) a
labiorum nostrorum, orationes, s. vocales,
 poenas nostris culpis debitas exsoluant,
 olim vituli pro eis offerbantur.

2 Ose. 14. 3.

3.

Epist. 121. ad
 Probam.

TERTIVS casus est, quando hæc verba
 instrumenta ad internam animæ deuotionem
 exacuendam. Sūt enim multi (vt ait S. Aug.)
 qui verbis, gemitibus, & externis alijs
 ad augendum sanctum desiderium & con
 feruorem, seipfos excitant, vt cam spiri
 rent. Quamuis, si quis hoc exteriori
 distraheretur ab interiori deuotione, debet
 potius (vt aduertit sanctus Thomas) illud
 mittere quando seorsim & priuatim, &
 priæ deuotionis commodo orat. Neque
 decet, quod plus est amittere, propter id
 est minus; aut quod est principale, propter
 cessorium.

4.

Lib. 2. c. 10.

QVARTVS casus est, quando abundans
 feruoris interni erumpit in ipsa verba. Sicut
 quando in suspiria, gemitus, & alia exte
 signa, idque interdum tanta vi (vt notat C.
 sian) vt non possint se continere; quomodo
 vas ad ignem positum, si bulliat, crepat,
 aliquid per os effundat; iuxta illud Dan.

adipem & pinguedine repleatur anima
 deuotione. & labijs exultationis laud. b. t
 meum. Et iterum c providebam Dominum in
 conspectu meo semper; & propter hoc, latatum
 cor meum & exultauit lingua mea cantan-
 do scilicet eius laudes.

b Psal. 62. 6

c Psal. 15. 8.

Ex hoc fit (vt docet S. Bonauent.) quod duo
 sunt modi orationis Vocalis; Alter qui oritur
 ab ipsa mentali, & feruore spiritus per ver-
 ba quae ipse orans, ex tempore componit &
 dixerit: quibus internum suum sensum offen-
 dit: proferens linguam, quod interius Deo in
 corde dicebat; interdum cum aliquo ordine,
 interdum sine illo, vtrens aliquibus verbis
 scripturae aut Ecclesiae sibi occurrentibus in-
 terno suo sensui similibus; & haec oratio at-
 tentior & efficacior esse solet, sed prolixior
 esse non potest, quia multum defatigat, ob af-
 fectus, quo prodit, vehementiam; nec est in
 nostra potestate illam habere. Alter modus
 est ordinarius, cum scilicet leguntur Psal-
 mi, Hymni, aut orationes, quibus Ecclesiae in
 officio diuino, aut in sacro Missae utitur, quae
 altissimum continent orationis Spiritum. Si
 enim diligenter attendatur, Dauid in suis Psal-
 mis, & Ecclesia in Hymnis & orationibus, fere
 semper loquitur cum ipso met Deo, ad quem sua
 colloquia dirigunt; nec tamen in omnibus ali-
 quid ab eo petitur; sed vel ipse ob sua magnalia
 laudatur, & inuitatur creaturae ad eius laudes
 decantandas; aut commemorando eius bene-
 ficia, gratiae pro illis aguntur; aut misericordiae no-

In processu
7. Relig. c. 3.SPIRITUS
PONTE

stra & culpa proponuntur, quarum peccata
 venia & remedium; nouæ denique gratia,
 ductis rationibus & titulis ad eum perueni-
 dum, vt illas concedat; adhibitis etiam
 intercessoribus, sicut est dictum de oratione
 mentali. Quod si frui velis spiritu, in ipsius
 mensuris & orationibus latente: necesse est ad
 internam attentionem adiungere, ita vt in
 lectu attendas ad id, quod ore loqueris,
 & ad id, quod corde cogitas. Si enim spontè ad alia digrediaris, dicitur
tuas fiet tibi in peccatum: & cum Deum plac-
is. (ait S. Basilius) prouocas potius ad ir-
gnationem, ob exiguum tuam reuerentiam.
 Quia dum loqueris cum Domino tantum
 stas, eo inciutiliter relicto, conuertis te
 ad mundum, cogitandum cum creaturis, cogitationes re-
 gendum cum creaturis, cogitationes re-
 inutiliū, aut à loco & proposito tuo alieno
 mittendo; ideoque obijcere tibi poterit
 Isaiæ: *e appropinquat populus iste ore san-*
ctis suis glorificat me: cor autem eius longe-
me: siquidem, dum orat, meque laudat, non
 attendit, me esse præsentem; nec se mecum
 qui, nec quid dicat. Ac proinde, cum hoc
 oras, omnes orationis fructus amittis, nec
 petras quod petis. Deus enim non lingua
 sed cordis, quod illam comitatur, petitionem
 audit, & vt S. Cyprianus perpendit, quomodo
 te à Deo audiri postulas, qui te ipsum non
 nec, quid dicas, attendis? & vniuersum
 S. Gregorij regula: quod Deus non attendit
 rationem, cui ipse orans non attendit. Sicut
 tua ignavia tanta est, vt tu ipse non attendas

1 Psal. 103. 7.

n. inquit. ad
 vitam peccati
 rectam.

S. Chryl. l. de
 orando Deo
 circa mediū
 & Hom. 79.
 ad pop.

: Isa, 29. 13

De orat. Do-
 min. non
 longè à fine

refert S.
 hom. 22. 9
 13. 2. 13.

quid dicas, meritò Deus te puniet, non atten-
dens ad id, quod proponis; vt scilicet, quod
petas, approbet; aut concedat, quod petis: cum
non petas, sicut homo vsum rationis habens;
sicut peteret psittacus aliquis, qui eadē ver-
ba proferens, neq; intendit, neq; attendit ad
illa. Ideoq; tali modo orationis non imple-
s obligationem ex precepto aut voto, cui es ob-
strictus. Quamobrem dixit Eccles. *f ne iteres* *f Eccl. 7. 10*
verbum in oratione tua. atque si diceret. Ita o-
rare ne opus sit repetere orationem, vt admissa
in ea culpa tibi condoneretur, aut ad implendā
obligationem, eam dicendi.

§. I.

HANC attentionem ad eò necessariam,
vt oratio non conuertatur tibi in pec-
catum, debes minimum initio eius ad-
hibere: & statuere, illam quantum in te erit,
continuare, quamdiu durauerit. Quod si eue-
nerit, vt cor tuum, quod orare tecum in coepit,
intendens quid faceret, repente & in medio i-
tinere te *a derelinquat*, sicut dicebat Dauid, ac *a Psal. 39. 13*
dirigendo ad aliquid aliud, te inuito, permit-
tat, linguam orare solam, non erit tuum pecca-
tum: quin potius (vt idem Basilius dixit) Do-
minus, cum quo loqui coeperas, compatietur
tibi, eo quod non ex negligentia, sed ex infir-
mitate non assistas eius præsentiæ, vt par esset.
Quod si talem intentionem initio adhibue-
ris, quamuis non semper actu illam habeas,
censeberis tamen attentus esse, attentione,

SPIRI
PONTE

quam virtualem appellant, quæ sufficiens
ad impetrandos tres præcipuos orationis fru-
ctus, *meritum*, videlicet nouorum graduum
gratiæ & gloriæ. *satisfactionem* pro tuis pec-
catis: & *impetrationem* eorum, quæ petis, si
do adsint etiam reliquæ conditiones, ad
fructus percipiendos necessariae. quâuis quæ-
tum fructum non obtineas, quem S. Thom.
virtualementer reflectionem, & spiritus alimentum
cat, cum spirituali lætitia, & interna cordis
spiratione ad opera virtutum.

Supra.

1. Cor. 14.
14.

QVAM OBREM Apost. dixit: *siorem*
gna, spiritus meus orat; mens autem mea
fructu est. Quasi dicat: (vt S. Thom. inter-
ratur.) Qui lingua tantum orat, aut quia ig-
nus est, nec intelligit quæ legit; aut cui
uitus distrahitur, vt non attendat quid dicitur.
hic etiam spiritu orare censetur, si repetit
licet, quem illa verba habent; & forte motus
tur ab spiritu bono, qui in ipso, & per ip-
orat supplente spiritu S. naturalem spiritus
defectum; vt meritum habeat ex oratione,
tiffaciat obligationi suæ, & impetret
petet, mens autem, quæ est pars animæ
rior, sine fructu manet: hoc est sine illa
deuotionis, quam recipere solet, qui orat
tè, sciensque quid faciat: ideo addit idem
post. *orabo spiritu, orabo & mente.* verbo
licet, & interna ad illud attentione, cum
ni cordis mei affectu, vt abundantius fiam
ticeps omnium quatuor fructuum orationis.
Nam sic orando meritum erit maius, *facile*

quo certior, impetratio efficacior, & spiritua-
lis portio multò copiosior; exhilarante Deo
& corpore, & spiritum, cum omnibus suis po-
tentis, ut attendant, quid agant. Hoc modo o-
rat David, cum peteret, *exaudiri à Domino:*
illegans ad id impetrandū, *quod clamaret in*
corde suo, coniungens videlicet linguam,
imaginationem, & spiritum totū, ac mentē &
omnia intenta habens ad id, quod orabat, abs-
que vlla ad aliquid aliud digressionē. Dignus
est autem qui audiatur, quicumque feruenti
affectu orat.

c. Ps. 117. 143.

Hinc fit, ut possimus distinguere tres mo-
dos vocalis orationis. *Quadam* enim fit ore
tantum sine corde: & hæc non solum infru-
ctuosa est, sed etiam noxia: quia fit cum pec-
cato.

Altera fit quidem etiam corde, sed diui-
so, quia incipit bono corde, sed mox digre-
ditur ac repescit. Ideoque illi respondebit
fructus etiam diuisus, & non integer, sicut est
alium.

Tertia fit ex toto corde & integrè, incipien-
do scilicet & progrediendo cum magna at-
tentione & feruenti affectu: Et hæc totum
& integrum fructum consequitur, quamuis
(ait Augustinus) tales orationes raræ sint
multis, crebræ paucis: omnia verò vtrum cui-
quam, nescio. Magnus enim feruor ita conti-
nuitus, excedit statū infirmæ nostræ naturæ,
nisi extraordinaria gratia præueniatur. Quam-
obrem (ait idem Sanctus) antiqui Patres

Conc. 29. in
Ps. 1. 118.
Epist. 121. ad
Iobam c. 10.
Calli. n. lib.
2. c. 10 & 11.
Et collat. 9.
c. 35.
3. Ch. fott.
Hom. 79. ad
pop.

SPIRITUS
PONTE

E 4 exper-

expertum magnam difficultatem in orando, longo tempore, continue, attentè, & feruente melius esse existimabant, sæpius in die orant, & semper breui tempore: ed quod feruor breui tempore facilè; longo vero, difficilè conuenitur. Et S. Basilius: præstat parum orare & continue; quam diu aliter. Non enim numero, sed pondere, animiq; ardore vincitur. Qui inuincibilis, qui finis te à nostris orationibus vinci, concede mihi, vt meæ tales sint, in attentionem & feruorem cum temporis diurnitate, in eis coniungam.

§. 2.

SED quoniam cogimur interdum diu orare; diuinum scilicet officium, multi qui quod recitant, non intelligunt, quod eruditi non sint; expedit declarare attentionis gradus, quos S. Tho. ait, posse in tali oratione adesse, ad fruendum eius fructum.

PRIMA est attentio ad ipsa verba, ne in proferendis erretur, omittendo aliquod, vnum pro altero supponendo, aut precipite dimidiata verba versus aut syllabas proferendo: in quo facilè impinges, si vel distictè aut festinanter, animo citò pensum conueniendi, ores. Hæc attentio est ita omnino necessaria, vt error in ea, cum præueniri possit, sit peccatum. Ideoque cum ea mora temporis orare, eaq; pronuntiatione, vt hos deficiunt. Est tamen, vt idem S. obseruat, maximum contrarium fugiendum, eorum, qui tam

ad externa verba attentionem adhibent, ut omnino impediatur deuotionem, & gustum internum: In quod extremum, facile incidunt, unde scrupulosi & anxij, sed simul ignari. Sic enim eo se priuant, quod est in Oratione præstantius, ponentes obicem Spiritui Sancto, ne illud ipsis communicet, quia faciunt se eius incapaces.

SECUNDA attentio est ad sensum verborum, ut, qui orat, fruatur Spiritu in eis latentibus, quæ attentio, multum priori præstat, magisque delectat; eò quod verba Orationis, a Spiritum & vitam habeant: & (vt ait S. Bernardus) sunt instar faui, qui & ceram habet, & mel intra illam: Cera est cortex exterior, mel verò interior Spiritus. Si verba proferas, non attendens ad eorum Spiritum, comedis ceram, sine melle; quod est insipidum, & permolestum: quia *littera occidit, si absq; spiritus condimento glutitur.* Et sicut, qui non præmansum cibum deglutit, non percipit eius saporem, & exponit se periculo oppilationis: Ita cum oras multum sine attentione, non degustas mel, quod latet in Oratione. *Cibus enim in ore, Psalmus in corde sapit,* & exponis te periculo fastidij, & illam ob cruditatem omittendi. Stude ergo, dum oras, attendere spiritui & sensui verborum, comedens simul mel cum cera, oblectando & confortando te eius dulcedine; & canendo (vt inquit Dauid) Domino sapienter, cum sapore scilicet & gustu cordis. Hæc attentio etsi optima sit, non tamen potest omni-

2.
a Ioan. 6. 64.
Serm. 7. in
Cant.

SPIRITUS
PONTE

bus esse communis ; quia nō omnes verborum sensum intelligunt & qui eum assequitur, limites quoq; excederent (vt ait idem S. Doctor) si nimium conatum adhiberent, ad ea intelligenda, quia sic se redderent inhabiles, ad percipiendū eorum gustum internum. Et quoniam vnus & idem Psalmus, multa verba continet quorum quædam ad dolorem, alia ad gaudium mouent ; quædam ad timorem, alia ad magnam amorem, solet vnus horū affectuum alterum impedire. Item quando eadem Oratio, sæpius repetitur, vt euenit in recitatione Rosarij : ipsa repetitio affert quoddam tædium, quia idem sensus & affectus sæpe repetitur.

3.

PROPTER prædictas omnes causas est multo præstantior tertia attentio, quæ potest esse omnibus communis, absque primo detrimento, conijciendo scilicet oculos animæ in ipsum Deum, ad quem Oratio dirigitur, & in cuius præsentia habetur, cum quo colloquimur, vt petamus, quæ verba illa significant, siue vt dicamus laudes, quæ eisdem verbis continentur. Et licet eadem non intelligas, nec adeo illis attendas : Satis erit ei attendere, qui illas intelligit, & qui finis est ipsius orationis, & eorum, quæ per illam quæris ; & hæere interim in eo amando, de eius bonitate & omnipotentia gaudente, confidendo multum ipsius misericordiæ, propriam voluntatem ipsius voluntati & providentiæ resignando, & similibus alijs affectibus.

qui ipsa verba eorum que sensum excedere so-
lent: neque hoc impedit, quin tibi ipsi si-
m attendas, vt humiliaris, & confundaris
in presentia Dei tui; & admireris, quod
eadem admittat. Sed, ne in hoc modo at-
tentionis vlla sit deceptio, aduertendum est,
quibus modis illam adhiberi posse. *Alter* **C.p. 3.**
modus est, per affectus voluntatis cum Deo
iuncta, vt Superius est dictum: & hæc pro-
cul dubio est excellentior: *alter* est per mo-
dum meditationum earum rerum, quæ per-
tinent ad ipsum Deum, & de hac ait Gerson, **Tract. de O-**
rat. ad finem **3. Tomi.**
quod, inter orandum vocaliter, non expe-
dit longas meditationes & discursus admit-
tere, etiam de rebus ipsis cœlestibus. Medi-
tatio enim propriè, neque oratio est, neque
opus finis, sicut est affectus & amor Dei: qua-
re non esse tempus tunc expendendum in me-
ditatione, nisi quantum sufficiat breuiter, ad
ignem amoris accedendum; aut sentiendam
veritatem, quæ per illum ignem manifestatur;
vt quando Deus Dominus noster recitati psal-
morum alia daret sensa rerum, quæ in illis latent;
quæ reijcienda non sunt; sed cum illis progre-
di potest recitans in oratione vocali.

HOC TOTVM collegit. Sanct. Bernardus **Serm 47. in**
quodam sermone docet suos religiosos modum **Cant ad fi-**
orandi & recitandi officii diuini. His verbis **acm.**
admonet vos (*inquit*) dilectissimi, purè semper
strenuè diuinis interesse laudibus. strenuè quæ-
rere, vt sicut reuei èter; ita & alacriter Domino
assidatis: Nò pigri, nò sòno lenti, nò oscitantes,

non

SPIRITUS
PONTE

non parcentes vocibus, non præcidentes ver-
 dimidia: non integra transfiliantes, non frab-
 & remissis vocibus, muliebre quiddam bal-
 de nare sonantes: sed virili (vt dignum est)
 sonitu & affectu, voces S. Spiritus de prome-
 tes. Purè vero, vt nil aliud dum psallitis, quàm
 quod psallatis, cogiteris. Nec solas dico
 randas cogitationes vanas & otiosas: vitia
 sunt & illa, illa duntaxat hora, & illo loco
 quas officiales fratres pro communi necessi-
 te, quasi necessario frequenter admittere
 pelluntur. Sed ne illa quidem profectò
 recipere consuluerim, quæ forte paulo ante
 claustrum sedentes in codicibus legeratis,
 & nunc me viva voce differente, ex hoc au-
 torio, Spiritus S. reuerentia reportatis. Sa-
 bria sunt, sed minimè illa salubriter inter-
 lendum reuoluitis, Spiritus enim Sanctus
 hora gratum non recipit, quicquid aliud
 debes, neglecto eo, quod debes, obtuleris. Hæc
 S. Bernardus, quæ intelligenda sunt modo
 à nobis explicato.

EX PRÆDICTIS omnibus fit, vt
 quam vocalem orationem auspiceris, debeat
 dem de præsentia Dei exacuere, humiliter
 eo loquens, & offerens opus illud, quod facere
 aggrederis, ad eum modum, quem de mente
 Oratione diximus. Quod si tunc Spiritus tuus
 accendatur amore eiusdem Domini, & feru-
 tibus alijs affectibus, aduersus eius bonitatem
 & misericordiam: poteris cum eiusdem voca-
 lem totam orationem prosequi. Nam et si mi-
 tos dicat

quod dicas psalmos, non attendens illis; modo sis
certus, quod eos legeris, satisfecisti non solum
incipienter, sed cum maiori etiam perfectione
quam si ad eorum sensum attendisses. *Deinde*
hac diuinæ presentie memoriâ cohibebis mē-
tus euagationes, quæ tūc te oppugnabunt; te i-
psum reprehendes, quod cum Deo adeo inur-
bane loquaris; nec attendas, quid dicas, erubef-
ces quod adeo sis stultus, vt colloquens cum
Deo, qui te audit; ipso neglecto, incipias inte-
tus colloqui cum ijs, qui te non audiant cum
alijs scilicet hominibus, de negotiis fortē po-
tētia cum illis tractandis.

EODEM MODO erit operæ pretium re-
trahere memoriâ Angelorum, qui adsunt
presentes, eoquē de cælo descendunt, vt in
Oratione te adiuuent, qui (vt ait Sanct. Ber-
nardus) cum attente & reuerenter oramus,
delectantur, manere nobiscum: cum autē cul-
pā nostrā defectus aliquis irrepit, fugiūt nos;
& (vt ait Dauid) *b qui iuxta me erant de longe
reterunt.* Contra verò Dæmones, qui prius lō-
quē à nobis erant, agmine facto, accurrūt ad O-
rantem irreuerenter; *c maledictus est. n. homo,*
d qui opus Dei. a. ii. fraudulenter. O Deus æter-
nus, libera me ab hac maledictione, tunc potif-
icium, cum ad orandum accedo; vt tuam obti-
neā benedictionē. Orem, quæso Domine, toto
corde meo; & non orē sola lingua: ne *d anima*
e mea arida maneat, sicut terra, sine aqua, in tua
presentia. loquatur simul vtrāque lingua,
corporis & Spiritus: vt vtrāque in Spiri-
tu &

2.

Ser. 7. in
Cant.

b Psal. 17. 13.

c Ier. 48. 10
d Psal. 142. 6

d Psal. 142. 6

SPIRITUS
PONTE